

גמ"ר 30/04/20 - אווה בנטטה נגד מדינת ישראל פרקליטות מחוז ת"א - פלילי

בית משפט השלום לתעבורה במחוז תל-אביב (בת-ים)

גמ"ר 30-04-20 מדינת ישראל נ' בנטטה
תיק חיצוני: 52264/2020

מספר בקשה: 23

בפני כבוד השופטת שרית קריספין
מבקשת אווה בנטטה ע"י ב"כ עו"ד זמיר-חצרוני
נגד מדינת ישראל פרקליטות מחוז ת"א-פלילי ע"י ב"כ עו"ד גורן
משיבה **החלטה**

בפני בקשה להטלת הוצאות ההגנה בתיק זה, על המשיבה, מכוח הסמכות הקבועה בסעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן - חוק העונשין).

הרקע העובדתי

ביום 31.3.20, הוגש כנגד המבקשת, כתב אישום המייחס לה גרם מוות ברשלנות, עבירה על סעיף 64, בקשר עם סעיף 40 לפקודת התעבורה.

על פי עובדות כתב האישום, הרי שביום 4.2.20, בשעה 13:00 לערך, נהגה המבקשת ברכב, בנתיב השלישי משמאל בכביש 5, מכיוון מזרח לכיוון מערב, כאשר לפניו, נוהג יצחק לוי (להלן- המנוח) באופנוע ובמהלך הנסיעה, פגע רכב המבקשת ברכב המנוח, שכתוצאה מהפגיעה, נהדף בעוצמה קדימה והמנוח הוטח לכביש. כתוצאה מהתאונה, נחבל המנוח חבלות קשות, הועבר לבית החולים במצב אנוש ומותו נקבע בחדר המיון.

במסגרת ההליכים המקדמיים בתיק, הוגשה בפני בקשה לפסילת רישיונה של המבקשת עד לתום ההליכים בעניינה, בפ"ת 33-04-20 וביום 2.8.20, ניתנה החלטתי, בה דחיתי את הבקשה.

ההליכים בתיק שבפני כעת, התנהלו בפני כבוד הש' ויטלסון, אשר ביום 22.3.22, זיכה את הנאשמת זיכוי מלא.

ביום 29.1.23, הגישה ההגנה את הבקשה שבנדון, שהועברה לטיפולו בשל פרישתו של כבוד הש' ויטלסון וביום 19.3.23, הגישה המשיבה את תגובתה.

טענות הצדדים

בתמצית, טוענת ב"כ המבקשת, שהמשיבה התרשלה והגישה כתב אישום, מקום בו לא היה יסוד לאשמה ולא היה סיכוי סביר להרשעה וכתוצאה מכך, נגרם נזק רב למבקשת, לרבות, פסילת רישיון נהיגה ותפיסת הרכב לתקופה של כ- 6 חודשים.

עו דנטען, כי לאחר החלטתי בבפ"ת, היה על המשיבה לשקול את עמדתה מחדש, אך היא לא עשתה כן, על אף מספר פניות של ב"כ המבקשת לגורמים שונים מטעם המשיבה.

ב"כ המבקשת הפנתה לקביעות חד משמעיות של כבוד הש' ויטלסון בהכרעת הדין, בנוגע לעבודתו הרשלנית של הבוחן המשטרתי (להלן- הבוחן) וכן בנוגע לאופן ניסוח כתב האישום ולהתעלמות לא ברורה מעדותם של מספר עדי תביעה.

לבסוף, נטען כי גם בהיבט הרפואי, היה ספק מובנה לגבי הקשר הסיבתי בין התאונה למותו של מנוח, שגם בגינו, לא היה מקום להגיש כתב אישום כנגד המבקשת.

לסיכום, עותרת המבקשת לתשלום פיצויים על פי הסכום המרבי שבדין, לרבות התוספת, כאמור בתקנות סדר הדין הפלילי (פיצויים בשל מעצר או מאסר)- התשמ"ב- 1982 (להלן- התקנות).

בתמצית, טוענת המשיבה, כי היה יסוד להגשת כתב האישום כנגד המבקשת וזאת על פי עדותם של מספר עדי ראיה וחוות דעתו ומסקנותיו של הבוחן, שקבע, כי מדובר בתאונת "חזית- אחור", במהלכה פגעה המבקשת ברכב המנוח וכי היה באפשרותה למנוע את התאונה.

עוד נטען, כי אין כל נסיבה חריגה או מיוחדת, המצדיקה פיצוי המבקשת, שכן, ההליך המשפטי התנהל כסדרו, לא חלו על המבקשת כל תנאים מגבילים ולא התקיימו בעניינה נסיבות אישיות מיוחדות המצדיקות פיצוי וכן, כי בית המשפט העליון קבע גם במקרים בהם שהה מבקש במעצר תקופה ארוכה, לא בהכרח ישולם לו פיצוי.

לסיכום, נטען כי יש לדחות את הבקשה ולחילופין, אם יחליט בית המשפט להיעתר לבקשה, הרי שסכום הפיצוי המירבי, על פי התקנות לעיל, הנו 10,665 ₪ ולא 86,900 ₪, כפי שעתרה המבקשת.

דין והכרעה

ברע"פ **4121/09, שניא נ' מדינת ישראל**, סקר בית המשפט העליון את ההלכה הנוהגת באשר להטלת הוצאות הגנת נאשם על המדינה, לרבות בהקשר להליך בבית המשפט לתעבורה וקבע כך:

"מנוסח סעיף 80 לחוק העונשין עולות שתי עילות שבהתקיימן עשוי נאשם אשר זוכה בדין לזכות בפיצוי. העילה האחת, עניינה כי לא היה יסוד להאשמתו של הנאשם, ואילו השניה עניינה בכך שהתקיימו "נסיבות אחרות המצדיקות זאת" ... אולם חשוב להדגיש כי "גם מי שחלף על פני אחת משתי משוכות אלה אינו זכאי לפיצוי אוטומטי. לשון הסעיף קובעת כי בית המשפט 'רשאי (...)' לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו"

ופיצוי על מאסרו או מעצרו". סעיף זה הוא אתר של איזון בין שיקולים נוגדים. מחד יש להביא בכלל חשבון הנזק שנגרם לנאשם בעקבות ההליך הפלילי שנכפה עליו... הליך פלילי מביא עמו פעמים רבות גם פגיעה בקניינו של הנאשם, באשר הוא כרוך ברגיל בעלויות כספיות ניכרות, בין אם על שום הצורך לממן את הוצאות ההגנה המשפטית, בין אם לאור פגיעה אפשרית ביכולת ההשתכרות של הנאשם, לאורך המשפט ולפעמים גם לאחריו. מאידך, יש להביא בכלל חשבון את האינטרס הציבורי המשמעותי באכיפת החוק. לציבור בכללותו יש אינטרס משמעותי כי גורמי אכיפת החוק יעשו את מלאכתם נאמנה ללא חשש, למען שמירתה של מדינת ישראל כמדינת חוק".

עוד נקבע כי: "העילה "לא היה יסוד להאשמה" היא עילה מתוחמת צרה ודווקנית ביותר. הטוען לקיומה של עילה זו צריך להוכיח "מצב קיצוני של אי סבירות בולטת" בהעמדתו לדין ולא די בחוסר סבירות סתם.. גישתו של בית משפט זה היא שלרשויות התביעה מרחב שיקול דעת רחב ביותר בבחינת הראיות, ולכן התערבותו של בית משפט זה בשיקול הדעת של רשויות התביעה בדבר חומר הראיות תהא מצומצמת מאד, ותתאפשר רק מקום בו העמדה בדבר משקל הראיות תהא בלתי סבירה בעליל ובאופן קיצוני".

באשר לחלופה הראשונה, לא היה יסוד להאשמתו של הנאשם, הרי שסעיף 62 (א) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב - 1982, קובע בזו הלשון:

"ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה שהראיות מספיקות לאישום אדם פלוני, יעמידו לדין, זולת אם היה סבור שאין במשפט עניין לציבור...".

אבן הבוחן, הנה, איפוא, קיומו של סיכוי סביר להרשעה, דהיינו, בחינת חומר הראיות הגולמי והערכת סיכויי ההרשעה על פיו.

בהחלטתי מיום 2.8.20, קבעתי, בין היתר: "לא מצאתי כי ניתן לגבש תשתית עובדתית ברורה, באשר לאופן קרות התאונה, שכן יש מספר עדויות הסותרות זו את זו ובמקביל, עומדות בסתירה לגרסה אותה מציגה המבקשת בכתב האישום ולמעשה, גם המבקשת עצמה, אינה מציגה גרסה אחידה לגבי אופן קרות התאונה, שכן אף כי אין מחלוקת, שהמנוח לא נסע כברת דרך משמעותית לפני רכב המשיבה, אלא סטה לעבר הנתיב שלה, פרק זמן קצר לפני המגע בין כלי הרכב, אין לעובדות אלה זכר בכתב האישום או בכתב הבקשה... מעדויות אלה, לא ניתן לקבוע באופן חד משמעי, כיצד אירעה התאונה, אך העדה נורית הדגישה מספר פעמים בעדותה, את אופן נהיגתו הרשלני של המנוח, עובר לתאונה, טענה אליה לא הייתה כל התייחסות בחקירה עצמה ובמסקנות הבוחן, רס"ב אלי צמח (להלן - הבוחן). מעין בתיק, נראה כאילו הבוחן גיבש את דעתו בנוגע לאחריותה של המשיבה אחראית לגרם התאונה ותוצאתה הטרגית ופשוט נמנע מלהתמודד עם כל ראיה או עדות, שעלולות היו להעלות ספק לגבי אחריותה של המשיבה".

מן האמור ניתן ללמוד, כי בחינה מדוקדקת יותר של הראיות, בטרם הכנת כתב האישום, הייתה מובילה את התובע למסקנה המתבקשת, כי אין די ראיות להגשת כתב אישום, שכן, הבוחן המשטרתי, בחר להתעלם במהלך חקירת

התאונה, מעדויות של עדי ראיה ומסמכים רפואיים בעניינו של המנוח, כפי שקבעו שני מותבים שונים של בית המשפט.

בתגובתה לבקשה, בסעיף 30, מציין ב"כ המשיבה כי, הייתה תשתית ראייתית מבוססת להגשת כתב האישום, לרבות, עדותם של אחמד עיסא ונורית בנדק, עדי ראיה וממצאי הבוחן, לרבות חוות דעתו וניסוי שדה ראיה שערך, כמו גם המלצתו, לפיה, יש להגיש כתב אישום כנגד המבקשת.

באשר לעדותו של העד אחמד עיסא, הרי שבהודעתו במשטרה, מסר כי אכן, המנוח נסע לפני המבקשת, **אך הוסיף כי המנוח בלם באופן פתאומי ואז נפגע על ידי רכב המבקשת**- ראה שורה 25 להודעתו, שסומנה ת/50. בעדותו בבית המשפט, ידע העד לומר רק שהבחין באופנוע "עף" קדימה. יש להצר כי המשיבה, גם בתגובתה שבפני, התעלמה מחלק זה בגרסתו של העד.

באשר לעדותה של העדה נורית בנדק, הרי שבהודעתה במשטרה, מסרה כי המנוח נהג באופן רשלני עובר לתאונה " **בצורה פרועה ומהירה... בצורה פרועה ביותר ועבר מסלולים ונתיבים ללא רחיות לנוסעים בכביש**" כהגדרתה בשורות 1 עד 10 ל-ת/27 ושבה וחזרה על דברים אלה בהמשך ההודעה וכן, מסרה כי בזמן הפגיעה, רכב המבקשת היה בנסיעה ישר ואילו רכב המנוח, היה בזווית ימינה ואילו בבית המשפט, העידה כי המנוח נסע בצורה פרועה כל הדרך מכביש 6.

בניגוד לנטען בתגובת המשיבה, הרי שהעדה השתמשה במונח "**ישר**" באשר לכיוון הנסיעה הכללי של כלי הרכב, כעולה מעדותה בבית המשפט, עמוד 106 לפרוטוקול מיום 26.10.21, שורות 18-19.

בנוגע לעבודת הבוחן, אין צורך להכביר מילים ודי להפנות לאמור בהחלטתי בתיק הקשור וביתר שאת, לדבריו של כבוד הש' ויטלסון בעמודים 9, 11 ו-13 לפסק הדין. בתמצית אומר כי הבוחן למעשה לא חקר את התיק, אלא קבע כי המשיבה אחראית לתאונה ובזה סיים, תוך שהוא מתעלם מעדויות ומראיות רפואיות ונמסך למעשה, רק על הנזקים בכלי הרכב, התומכים בפגיעת "חזית אחור" אך ברי, כי אין בהם די כדי לקבוע אחריות.

מכל האמור לעיל, אני קובעת כי ספק אם היה "סיכוי סביר להרשעה", עת הוגש כתב האישום כנגד המבקשת, אך גם אם לא אוכל לקבוע כי מדובר ב"**מצב קיצוני של אי סבירות בולטת**", כאמור בעניין שגיא לעיל או "**זדון, חוסר תום לב או רשלנות חמורה ביותר**", כאמור בע"פ 310/14 **ודיע נגד מדינת ישראל**, אליו הפנה ב"כ המשיבה בתגובתו, הרי שלטעמי, אי הסבירות בהגשת כתב האישום, גם אם לא הייתה **קיצונית**, הרי שהייתה משמעותית.

באשר לעילה השנייה בדבר "**נסיבות אחרות המצדיקות**" פיצוי, קבע בית המשפט העליון בענין שגיא, כי היא: "**מתאפיינת בעמימות שנועדה להקנות לבית המשפט שיקול דעת רחב האם יש מקום להעניק פיצוי לנאשם שזוכה... ישנם שלושה סוגים של נסיבות: נסיבות שעניינן הליכי-המשפט בכללם; אופי זיכוי של הנאשם ונסיבותיו האישיים של הנאשם (נסיבות חיצוניות למשפט)**".

דברים דומים, אמר כבוד הש' גובראן בע"פ 1442/12 **פלוני נ' מדינת ישראל**.

ב"ע"פ 5097/10 בוגנים נ' מדינת ישראל, נאמר:

"... עילת-עוללות זו מאפשרת לבית המשפט לשקול גם שיקולים של צדק אף מקום בו 'היה (מלכתחילה) יסוד לאשמה'. כאן יש לקחת בחשבון, מחד גיסא, את הנזקים האישיים שנגרמו למבקש והיקפם, ובכלל זה - בין היתר, את מידתיות הפגיעה בזכויותיו החוקתיות. שיקול זה מדגיש את העובדה כי פסיקת פיצוי והחזר הוצאות מהווה, במקרים הראויים, גם מעין אמצעי לפיקוח ולבקרה על התביעה ויש בה כדי לשפר ולאזן את מעמדו של היחיד כלפי המדינה...מאידך גיסא, יש להתחשב - בעת השימוש בעילה זו - בשיקולים הציבוריים הנוגעים בצורך שלא להביא להרתעת-יתר של התביעה מלהעמיד אדם לדין מקום שנאספו ראיות מספיקות להגשת כתב אישום ... מושג-מפתח לענין העילה השניה הוא לפיכך "העוול" שנגרם לנאשם שזוכה -בהסתכלות כוללת ... אשר על כן אין מקום לקבוע, באופן א-פריורי, כי רק שלילה של רשיון, או של זכות מוקנית כלשהי - עקב ניהול ההליכים הפליליים, מהווה 'נסיבות אחרות מצדיקות', מעבר לנזקים הטבעיים בעצם קיומו של הליך פלילי. נקודת המוצא מתמקדת איפוא בהקשר ל"עוול" שנגרם לנאשם שזוכה ובתוך כך יש להביא בחשבון גם את התנהלותו ביחס להליך וכן שיקולים אחרים שעניינם באופן טיפולן של המשטרה ושל התביעה במכלול מבחנה של העילה 'הרחבה' הנ"ל הוא: "מבחן מאזן של צדק" - גם התוצאה הנובעת ממבחן זה, צריכה להיות מאוזנת וגמישה יותר. עם זאת דומה עלי שראוי להבנות גם כאן את שיקול הדעת השיפוטי. לפיכך, כעניין של מדיניות, להוציא מקרים חריגים, ראוי כי הפיצוי שינתן לאדם עקב התקיימותה של עילה זו - יסוייג, בהשוואה לתרופה האמורה להינתן כאשר מוכחת העילה הראשונה..."

בב"ש 527/97 גואטה נגד מדינת ישראל, התייחס כבוד הש' מודריק אל החלופה השנייה והפעם, בהקשר לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, וקבע:

"מה הדין כאשר בתום פעולת גורמי החקירה, התביעה והמשפט מתברר כי האישום המיוחס לאדם פלוני לא הוכח כדבעי? האין לומר כי הפגיעה הראשונית בכבודו (על-ידי עצם נקיטת הליכים כאמור) שחיוניותה החברתית (בגבולות מסוימים) אינה שנויה במחלוקת, מצדיקה פיצוי (קומפנסציה) ... האין לומר שאדם שזוכה בדין ניצב על רף גבוה יותר מזה המוחזק כחף מאשמה? שהרי חפותו של הראשון נקבעה כעובדה. כבר נפסק שאחת ההשלכות הפרשניות של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו היא ש"בקביעת התכלית החקיקתית המונחת ביסוד דבר חקיקה (ישן) יש ליתן משקל חדש ומוגבר לזכויות היסוד הקבועות בחוק היסוד". ... על כן נראה לי שמתבקשת גישה חדשה ושונה בסוגיית הפיצוי בעקבות זיכוי. ...אולם חובת פיצוי עקרונית לאדם שזוכה בדין, נראית כמאזנת, במידת מה את הצורך הבסיסי בקיומה של מערכת תביעה ציבורית בעלת חופש האשמה גדול...על כן, כמדומה לי, האיזון הנכון בין החופש התביעתי לבין ההגנה (המאוחרת) על כבוד הנאשם שזוכה, כשהוא מיושב עם לשון החוק, הוא שבנסיבות של זיכוי יהא הנאשם דרך כלל זכאי להחזר הוצאות מסוים, אלא אם מסתבר שהנסיבות אינן מצדיקות את הדבר. ... נראה לי, שהדין הרצוי הוא שינתן לנאשם פיצוי מסוים בגין דרך החתחתים שעבר עד שזכה לשמוע מפי השופט את הביטוי הנכסף: "זכאי בדין" ואין נפקא מינה אם זיכוי זה "מוחלט" הנהו או "מחמת הספק" ... הווה אומר, כיוון שהסוגיה דנן לא נבחנה על-ידי בית-המשפט העליון באספקלריה של חוק היסוד, ניתן לומר שהחלטתי פוסעת בין רגבי שדה שטרם נחרש.

יתר על כן, כמדומה לי, שהפסיקה הקיימת, גם בלי להתחשב בחוק היסוד, הניחה שיקול דעת מרובה בידי

הערכאה הדיונית. קביעות בית-המשפט העליון אינן נחרצות ולדעתי אין לומר כי השקפה כגון זו שאני מביע כאן אינה מתיישבת עם ההלכה הפסוקה".

דברים ברוח דומה, אמר כבוד הש' גולדברג, בע"פ 7826/96 רייש נגד מדינת ישראל, בדעת מיעוט:

"מאיך גיסא, מתחייב כי פרשנותה של העילה השנייה שבסעיף 80(א) תהא ברוח חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. הפגיעה שנפגע נאשם משלילת חירותו ובקניינו, עקב ההוצאות שנאלץ להוציא להגנתו, כשבסופו של ההליך יצא זכאי בדינו, מחייבת מתן פרשנות מרחיבה לעילה השנייה שבסעיף 80(א), תוך איזון עם מגבלותיה של קופת הציבור. רוחבה של הפרשנות מונחית על-ידי עקרון המידתיות, שמתווה חוק היסוד. לשם הגשמת האינטרס הציבורי יש הצדקה לפגיעה בפרט ככל שהפגיעה מובנית בצורך לקיים את ההליך הפלילי, ולא מעבר לו. מכאן שפגיעה חיונית הכרוכה בצורך שבניהול ההליך הפלילי אינה חורגת מעקרון המידתיות, וככזו אינה מקימה זכות לפיצוי. ואילו פגיעה שאינה חיונית בהכרח חורגת מעקרון המידתיות, ועל-כן היא באה בגדר העילה השנייה שבסעיף 80(א). חיוניות הפגיעה צריכה להיבחן מן ההיבט הציבורי, ומכאן שמחדלי הנאשם אינם יכולים להפוך את הפגיעה לבלתי חיונית".

ובהמשך, בעמ' 492:

"פגיעה חיונית אחרת קיימת כאשר בית-המשפט לא משתכנע כי הובאו בפניו ראיות שאינן מותרות ספק סביר בדבר אשמתו של הנאשם. במקרה כזה לא קובע בית-המשפט כי הנאשם לא ביצע את העבירה, אלא רק כי אשמתו לא הוכחה. זיכוי כזה כשלעצמו אינו הופך את הפגיעה עקב ההליך הפלילי לבלתי חיונית, שכן, סופו מעיד על תחילתו, כי מן הבחינה הציבורית היה צורך בקיומו".

עוד אמר בית המשפט העליון בעניין שגיא לעיל: "בסיכומי של דבר, חשוב לחזור ולהדגיש כי סעיף 80 נוקט בנוסח כי בית המשפט "רשאי" לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו. המילה רשאי איננה בגדר סרח עודף מילולי מיותר, היא באה לסייג ולהקנות לבית המשפט שיקול דעת בגדרי סעיף 80, בו שיקולים רבים מתחרים על הבכורה, ולמתן הפיצוי יכולות להיות השלכות רוחב שיש להביא בכלל חשבון".

במכלול הנסיבות בעניינה של המבקשת, כפי שפורטו לעיל, אני רואה הצדקה לחיוב המשיבה בפיצוי למבקשת.

ההליכים בעניינה של המבקשת, גם אם נוהלו כסדרם ובקצב משביע רצון, נוכח יעילותו הרבה של כבוד הש' ויטלסון, נמשכו שנתיים, פרק זמן במהלכו הייתה המבקשת תחת עננה של כתב אישום חמור ואחריות, לכאורה, למותו של אדם ולא ייתכן ספק בליבי, כי חייה של המבקשת לא נמשכו כסדרם. טענת ב"כ המשיבה, לפיה, לא נגרם למבקשת כל "עוול", כיוון שרישיונה הוחזר ולא היו עליה מגבלות כלשהן, הנה טענה מיתממת, שעדיף היה שלא תטען.

התוספת לתקנה 9 לתקנות סדר הדין הפלילי (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב - 1982, קובעת את הסכומים המרביים שניתן לשלם במסגרת הליך זה.

ב"כ המבקשת, לאחר שציינה את עלות הגנת המבקשת, ₪ 86,900, התייחסה גם לעוגמת הנפש שנגרמה למבקשת

והוצאות נוספות ולסיכום, ביקשה כי בית המשפט יפסוק למבקשת את הסכום המקסימלי האפשרי.

לא צורפו קבלות לגבי הוצאות בפועל ולכן, לא אוכל לפסוק למבקשת תשלום בגין ההוצאות לגביהן נטען בסעיף 35 ג' לבקשה, אלא רק בהקשר לשכר הטרחה ששולם, כאמור בסעיף (ב) לתוספת שבנדון.

נוכח הנסיבות שפורטו לעיל, אני קובעת כי על המשיבה לשלם למבקשת את הסכום המקסימלי, דהיינו, בתוספת 50% על כל אחד מהפריטים המנויים בסעיף (ב) לעיל:

3441 ₪ על לימוד התיק וישיבה ראשונה.

1032 ₪ לכל אחת מ-7 הישיבות שהתקיימו בתיק.

סך הכול - 10665 ₪ ובתוספת 17% מע"מ, כאמור בתקנה 9(ג) לתקנות לעיל = **12478** ₪.

התשלום יבוצע לא יאוחר מיום 28.5.23.

זכות ערעור כחוק.

(תגובתה המודפסת של המשיבה הוחזרה למזכירות)

ניתנה היום, ד' ניסן תשפ"ג, 26 מרץ 2023, בהעדר הצדדים.